

М. Габа, О. Бобровська (Львів, УКРАЇНА)

ЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ТУРИЗМУ ДЛЯ ЕКОЛОГІЧНО ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

*Інститут сталого розвитку ім. В.Чорновола,
Національний університет «Львівська політехніка»,
79013 Львів, вул. С.Бандери, 12, електронна пошта: mirkah@ukr.net*

Посилення ролі туризму як для економічного, так і для соціально-культурного розвитку багатьох країн світу, а також загострення проблем, що невід'ємно пов'язані з його організацією та розвитком, змушують знаходити шляхи та механізми щодо нових, екологічно значимих напрямків його впровадження. Це стало причиною проведення адаптації основних положень та принципів концепції еколого-збалансованого розвитку до контексту туризму.

Основою еколого-збалансованого розвитку є необхідність встановлення балансу між задоволенням соціально-економічних потреб суспільства, захистом інтересів майбутніх поколінь та забезпеченням якісного екологічного стану довкілля.

Враховуючи особливості функціональної схеми туристичної галузі (використання природних та культурно-історичних ресурсів – надання туристичних послуг – отримання економічних прибутків), перші спроби визначення основ збалансованого туризму були зроблені ще у 1988 році Світовою туристичною організацією(СТО). Туризм починає розглядатись як напрямок, що веде до управління ресурсами таким чином, що економічні, соціальні та естетичні потреби можуть бути задоволені без спричинення значної шкоди довкіллю, порушення основних екологічних процесів та зміни природних екосистем.

Основними екологічними принципами збалансованого туризму передбачена мінімізація антропогенних тисків, утилізація відходів, використання енерго- та ресурсозберігаючих технологій та альтернативної енергетики, впровадження систем очищення та повторного використання води, зменшення хімічного та шумового забруднення від туристичного транспорту, розвиток нових, екологічно-орієнтованих видів туризму [2, с.5].

Єдиним напрямком впровадження даних принципів та їх реалізації може стати саме екологізація туризму. За рахунок її комплексності та узгодженості управлінських механізмів стане можливим досягнення визначеного принципами сталого розвитку балансу між реалізацією туристичного продукту та раціональним природоспоживанням. В її основі також закладена екологічна освіта, що, в свою чергу, є важливим засобом підвищення екологічної культури та розвитку екологічної свідомості населення. Екологізація дозволить провести повну переорієнтацію туристичної галузі не лише на рівні певного регіону, але й у глобальних, планетарних масштабах.

Слід зазначити, що екологізація розглядається як процес послідовного впровадження нової техніки і технології, нових форм організації виробництва, виконання управлінських та інших рішень, які дають змогу підвищити ефективність

використання природних ресурсів з одночасним збереженням природного середовища та його поліпшення на різних рівнях. [1, с.374].

Виходячи із основного призначення екологізації – збереження якісного, екологічного стану усіх компонентів НПС, вона повинна являти собою сукупність можливих та існуючих засобів, які допоможуть раціонально використовувати, охороняти та відтворювати природні ресурси [2, с.6].

В загальному розумінні екологізація - це стабілізація і поліпшення екологічного стану природних комплексів та екосистем за рахунок змін у взаємовідносинах в системі природа - людина. До цього можна віднести:

- підвищення потенціалу самовідтворення екосистем;
- зменшення рівня забруднення всіх компонентів довкілля в процесі життєдіяльності людини;
- антропогенне оздоровлення середовища життєдіяльності людини.

Що стосується саме екологізації туризму, то вона являє собою науково-обґрунтовану, екологічно-орієнтовану управлінську діяльність, яка направлена на поліпшення екологічного стану природних комплексів та об'єктів територій туристичної зацікавленості; збереження та відновлення порушених або змінених (деградованих) екосистем за рахунок зміни режиму (способу) їх використання; розрахунок та встановлення допустимої кількості туристів за певний туристичний сезон; модернізацію обладнання та очисних споруд, що застосовуються в туристичній інфраструктурі; підвищення культури виробництва туристичних послуг; екологічну освіту.

Для ефективного сприяння розвитку туризму слід визначити декілька способів, а саме: розумне управління; розумне використання ресурсів; розумне споживання; підтримка місцевої господарської діяльності, надання інформації.

Розумне управління туристичною індустрією може забезпечити її екологізацію шляхом: збереження і популяризації природного, історичного і культурного різноманіття, які є істотною частиною туризму; включення туристичної діяльності до планів сталого розвитку відповідного регіону; навчання обслуговуючого персоналу підвищенню якості сервісних послуг; маркетингового аналізу і надання докладної інформації про туристичний об'єкт; проведення нових досліджень і спостережень, які сприяють подоланню існуючих проблем або відкривають нові туристичні об'єкти, а також є необхідними для промисловості та споживачів.

Варто відзначити, що збереження та розумне використання природних, культурних і соціальних ресурсів не тільки є суттєво необхідним, але й має довгострокове значення для розвитку бізнесу.

Скорочення споживання і зменшення об'єму відходів сприяють зниженню витрат на відновлення довкілля і підвищення якості туризму.

Підтримка місцевої господарської діяльності може відбуватися шляхом: заохочення на місцевому рівні широкого спектру екологічної діяльності з урахуванням витрат на охорону довкілля; залучення місцевих товариств до урегулювання питань, пов'язаних не лише з підвищенням добробуту місцевого населення, але й покращенням якості туризму; проведення консультацій з місцевими бізнесменами і населенням,

оскільки співпраця між різними секторами суспільства є основним способом подолання проблем і уникнення конфліктів.

Слід відмітити, що попереднє надання туристам необхідної інформації правильне використання природних, культурних і соціальних ресурсів та їх вплив та туризм.

Підсумовуючи вище зазначене, можна зробити висновок, що значення екологізації туризму для розвитку економіки полягає у збереженні та відновленні вразливих, екологічно нестійких природних територій; усуненні потенційних та існуючих джерел впливів на довкілля в процесі туристичної діяльності; узгодженому плануванні туристичної активності з іншими видами економічної діяльності; впровадженні у туристичну галузь екологічно м'яких технологій; мінімізації тисків та навколишнє середовище за рахунок рівномірного розподілу туристів (у часі і просторі) та створенні альтернативних зон відпочинку.

Список використаних джерел

1. Мочерний С. В. Економічна енциклопедія [Текст] / С.В. Мочерний; - У трьох томах. Т.1. – К.: Видавничий центр «Академія», 2000 – 864 с.
2. Ніколаєв К. Д. Екологізація та розвиток сільського зеленого туризму в Україні: монографія/ К. Д. Ніколаєв.- Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. – 153 с.